

csoportosulása vallott hitet a demokrácia mellett és tüntetett népszerűségével, hanem a népi valóságában vet egész erdélyi magyar nemzetiség demokráciája kapott egyetemes megfogalmazást.

A társadalomtudomány alig elemezte még egy saját nemzeti államiságából kiszorult nemzetdarab önmegszervezési folyamatát. A romániai magyarság életében az egyetemes népi önmegszervezést eddig a régi kiváltságos rétegek függvénytudományának túlnyomólag *felülről* mesterkedő *csúcsintézmények* beállításával helyettesíti. A Vásárhelyi Találkozó ifjúsága társadalmi, gazdasági és kulturális határozataiban az *alulról* felfelé végbemenő demokratikus *népszervezkedés* reális programjára törekedett. Az a körülmény, hogy a találkozó az egységes népvédelmet tette a nemzeti egység tengelyévé, jelentékenyen megnehezíti a tőke és a földbirtok számára a nemzeti jelszavak további kihasználását szűk osztálycélok érdekében.

A kisebbségpolitika tekintélyelvi szervezői a Marosvásárhelyt egyöntetűen hozott határozatok hatása alatt természetesen sietek kijelenteni, hogy a gyűlés nem hozott *semmi újat* a romániai magyar közéletbe és jelszavai között nincs egy sem, melyet ők eddig is nem hirdettek-vallottak volna. Mintha le lehetne tagadni azt a reális fordulatot, mellyel középosztályunk ifjúsága az erkölcsi-humanisztikus és nemzeti jelszavaknak új társadalmi elhelyezkedése szerint új népi tartalmat adott! „És ahogy férfiakhoz illik, adjátok vissza a szónak erkölcsi tartalmát, nemzeti súlyát és emberi hitelét!” — mondotta Tamási Áron a találkozó résztvevőikhez. A dolgozó néprétegekkel új társadalmi viszonylatot kereső kisebbségi középosztály frazeológiájában kétségtelenül népi *valóságértékükkel* jelennek meg a szavak s nem a népi öntudatosodás ellen kihasználható kétértelműséggel. A találkozó szerint például a „keresztény erkölcsiség” megköveteli, hogy „életünkben a krisztusi elvek és tanítások alapján a *szociális igazságnak* érvényesülnie kell...” S vajjon megengedte-e valaha a tekintélyelvi kisebbségpolitika, hogy valaki a nemzeti egységet a szervezett munkássággal való szolidaritás és a különböző magyar politikai alakulatok közti együttműködés értelmében vegye? S ugyanugy, ahogyan a magyar önmegszervezés kérdésében nem a tekintélyelvi fenntartás, hanem a legszélesebb népi szolidaritás adta meg a nemzeti jelszó igazi népi értelmét, a Vásárhelyi Találkozó a kisebbségi önvédelmet sem a nemzeti kizárólagosság, hanem a nemzetek közti őszinte béke és testvériség egyetemes emberi értelmében fogalmazta meg. „A Marosvásárhelyen összeült fiatalság” — mondotta ki a találkozó — „egy szabadságot szerető nép nyíltságával fordul a nemzeti álmaiban beteljesült és Gyulafehérvár magas szelleméhez felemelkedni tudott román néphez és irányítóikhoz, hogy az emberi és életjogaiban veszélyeztetett magyarság számára találja meg azt a módot, amely a lelki kibéküléshez, egymás becsületes megértéséhez vezet és a történelmi egymásrataltságra élő két nép számára a *szabad testvéri együttélés* lehetőségeit megteremti.” A fiatal értelmiség szavainak erkölcsi tartalmát, nemzeti súlyát és emberi hitelét itt már a feltörekvő néposztályok új történelmisége adja. (Balogh Edgár)

A FIATAL ERDÉLYI IRODALOM BEMUTATKOZÁSA BRASSOBAN.

Ha a gyümölcs megért, lehull a fájáról. A fiatal erdélyi irodalom is elérkezett ahhoz a válságos pillanathoz, amikor már annyira eredeti, öncélú, öntörvényű, hogy nem tarthat többé szerves kapcsolatot elődeivel. Az erdélyi szellemnek és valónak ugyanarról a törzséről fakadt, mint a „nagy nemzedék”, de mégis különböző. Lehet ócsárolni és keveselni, de van. Még nem termett nagy műveket, de még nem is késett a nagy művekkel. Virtuálítása van olyan gazdag, hogy pillanatnyi hiányai-

ért kárpótoljon.

Ami a fiatal erdélyi irónemzedéket elődeitől megkülönbözteti, az a társadalmi és lélektani való kultusza és a fokozottabb stíluslelkiismeret. Az első nemzedék nagy székelyei kivonulnak a hegyekre s a havasokra, hogy lendületes szavaik ne törjenek meg folytonosan azokon a szűk és alacsony falakon, amelyeket a keserű társadalmi lét vont a székely nép köré. A nemzedék többi törzsökös tagjai az erdélyi történelmet vallatják, eseményeit regényesen tálalják fel és a múlt igazolásában keresik a jelen tartalmát. Stílusuk a zord velősség és a lendületes, színes szószaporítás végletei között lengedezik, s a higgadt középszert nem ismeri. Mind-ebből vajmi kevés van a második irodalmi nemzedékben. A székelyt a maga politikai községében szemlélik, s józan, emberi szavaikat nem visszhangozza a Hargita. Szerénységük és higgadtságuk lázadozna is az ilyen viharos megnyilvánulásoktól. Az elmélyedést keresik, s nem riadnak vissza hálátlanságától. A legkülönbözőbb iskolákból verődtek össze, de a közös sors mindinkább összekovácsolja őket. Realizmus, naturalizmus, nyugati lélektani irányok igyekeznek békésen integrálódni valami férfias, mély és józan másodízi erdélyiségben. *Bözödi György* realista székely kedély, aki mindinkább kibontakozik egykori mestereiből; *Szabédi László* franciás kifinomultságon érett népiessége mélyen eredeti hang; *Nagy István* nyers és erőteljes realizmusán keresztül olykor megvesztegető részvét csordul a szegények, az elhagyatottak és a szenvedők iránt; *Kováts József* cinizmussal tompítja és teszi művészivé gyakran olvadókonnyan érzelmes emberi együttérzését; *Wass Albert* igen bonyolult egyéniség, aki ezuttal meleg kedélyét csillogtatta, pedig *Farkasverméből* tudjuk, hogy a zord és komoly színek is éppen annyira sajátjai; a fiatal költők is teljes eredetiségükben vonultak fel: *Flórián Tibor* lendületes humanista eszméi mellett tett tanúságot; *I. Szemlér Ferenc* lírája egyre férfiasabb hangsúlyra törekszik; *Kiss Jenő* meleg családi érzését fejlesztette komoly szimbólummá; külön ki kell emelnünk *Abafáy Gusztávot*, aki az ifjú írók komoly, szakavatott nevelője, esztétája és nem mindennapi szervező tehetsége; spiritus rectora volt a brassói estélynek és a fiatal írók közelebről megjelenő antológiája is az ő kipróbált izlésének a jegyében lát napvilágot. (*Szenczei László*)

V I L Á G S Z E M L E

A FRANCIA NÉPARCVONAL MÉRLEGE

Az első évfordulón tuljutott francia néparcvonalas rendszer mérlegének megvonása a következő kérdésből indul ki: mit adott a néparcvonal? A válasz első pillantásra könnyűnek látszik — hiszen elég összevetni a néparcvonal programját az eddig elért eredményekkel és kitűnik, mennyiben koronázta siker, hol mutatkoznak fogyatékoságok, melyek a tennivalók. Ez a módszer — siessünk leszögezni — csak részben célravezető. A néparcvonal uralomra kerülése óta u. i. sok olyan, az eredeti programba bele nem kalkulált tény lépett előtérbe, mely nem egy téren eltolta a megvalósításra váró problémák alapvető adottságait és a főkérdéseket új tényezők függvényévé tette.

A néparcvonal mindhárom szakaszán — béke, kenyér, szabadság — a nagytőke változatos módszerekkel elindította támadását.

A béke szakaszán: Alig volt egy hónapos az új rendszer, amikor Spanyolországban kitört a katonai puccs, melynek előkészítésében a francia